

Arvamuse avaldamine krediidiinkassode ja krediidiostjate seaduse eelnõu osas

Lugupeetud Mart Vörklaev!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) soovib tänada Rahandusministeeriumi võimaluse eest avaldada arvamust krediidiinkassode ja krediidiostjate seaduse eelnõu (edaspidi: Eelnõu) osas, millega ministeerium viib krediidiinkassode tegevuse Finantsinspeksiooni järelevalve alla ning seab krediidiinkassodele mitmeid nõudeid, näiteks kohustuse taotleda Finantsinspeksioonilt tegevusluba.

Kaubanduskoda toetab Eelnõu üldist põhimõtet seada sisse riiklik järelevalve krediidiinkassode suhtes. Siiski on meie hinnangul Eelnõus mõningaid puudusi, mis tuleks kõrvaldada. Järgnevalt esitame oma kommentaarid Eelnõu osas.

1. Eelnõu eesmärk on lahendada probleeme seoses krediidiinkassode tegevusega, mis praktikas ei ole alati olnud võlgnike suhtes õiguspärane. Ehkki kindlasti aitavad ka Eelnõus välja pakutud meetmed selle eesmärgi saavutamisele kaasa, ei ole meie jaoks arusaadav, miks arvavad Eelnõu koostajad, et seda eesmärki ei ole võimalik saavutada leebemate ning meie hinnangul proportsionaalsemate meetmete abil.

Eelnõus on ette nähtud mitmeid meetmeid, näiteks minimaalse osakapitali nõue summas 50 000 eurot ja miljonitesse eurodesse ulatuvad trahvid Eelnõust tulenevate nõuete rikkumiste eest, kuid Eelnõu seletuskirjas ei ole põhjendatud, miks on valitud eesmärkide saavutamiseks nii ulatuslikud meetmed ning miks ei sobi eesmärgi saavutamiseks leebemad meetmed.

Palume kaaluda Eelnõus erinevate meetmete puhul leebemate meetmete kohaldamise võimalikkust. Kui Eelnõu koostajate hinnangul ei ole leebemate meetmetega võimalik Eelnõu eesmärke saavutada, tuleks seda Eelnõu seletuskirjas põhjendada.

2. Eelnõu § 3 lõike 7 kohaselt võib krediidiinkasso tarbijast krediidisaaajaga sõlmitud lepingu või sellest tuleneva nõude ümber kujundada üksnes juhul, kui see

muudab krediidisaja olukorra soodsamaks ja selle tulemusel suudab krediidisaja tõenäoliselt oma kohustused täita.

Kaubanduskoja hinnangul ei aita see punkt kaasa võlgniku motiveerimisele võlgnevust tasuda ning samuti kahjustab see punkt ebaproportsionaalselt krediidiinkassode huve. Sellest tulenevalt teeb Kaubanduskoda ettepaneku jätta Eelnõu § 3 punkt 7 Eelnõust välja.

3. Eelnõu § 36 kohaselt peab krediidiinkasso nõukogusse kuuluma vähemalt kolm ja juhatusse vähemalt kaks liiget.

Kaubanduskoja liikmed on toonud välja, et Eestis tegutseb mitmeid väikeseid krediidiinkassosid, mille juhtimises ei osale nii palju inimesi ning seetõttu nad kas peavad inimesi juurde värbama või oma tegevuse krediidiinkassona lõpetama. Kaubanduskoja jaoks ei ole arusaadav, millist eesmärki krediidiinkasso nõukogu ja juhatuse liikmete arvule seatud miinimumnõuded endas kannavad. Ka Eelnõu seletuskiri ei anna selle kohta selgitusi.

Seetõttu teeb Kaubanduskoda ettepaneku jätta Eelnõu § 36 Eelnõust välja.

4. Eelnõu § 44 kohaselt peab krediidiinkasso krediidilepingu haldamise eesmärgil kogutud vajalike andmete ja dokumentide kohta krediiditoimikut. Kui krediidiostja ei määra enda esindajaks krediidiinkassot, peab krediiditoimikut krediidiostja. Krediiditoimikut tuleb pidada iga isiku kohta eraldi.

Kaubanduskojale teadaolevalt võib siinkohal tekkida probleem seoses dokumentidega, mille koostab krediidiandja. Praktikas ei anna krediidiandjad selliseid dokumente üle ei krediidiinkassodele ega krediidiostjatele, mistõttu neil poleks võimalik krediidiandja poolt koostatud dokumentide osas krediiditoimikut pidada.

5. Eelnõu § 45 lõige 2 reguleerib seda, kui kaua peavad krediidiinkassod säilitama krediidiostjatega sõlmitud krediidihalduslepinguid. Kaubanduskoja hinnangul on tegemist liigse sekkumisega ettevõtjate vahelistesse suhetesse. Meie jaoks ei ole arusaadav, miks on sellist küsimust vaja reguleerida seaduse tasandil.

Sellest tulenevalt teeb Kaubanduskoda ettepaneku jätta Eelnõu § 45 lõige 2 Eelnõust välja.

6. Eelnõu § 74 lõike 1 kohaselt on Finantsinspeksioonil järelevalve teostamiseks õigus teha krediidiinkasso ja krediidihaldusteenuse osutaja, kellele krediidiinkasso tegevus on edasi antud, asu- või tegevuskohas kohapealset

kontrolli. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt annab Finantsinspeksioon kohapealse kontrolli tegemiseks korralduse ning teeb selle kontrollitavale asutusele teatavaks hiljemalt kolm tööpäeva enne kontrolli toimumist.

Kaubanduskoja hinnangul on kolme tööpäeva pikkune etteteatamistähtaeg mõnedel juhtudel ebamõistlikult lühike. Näiteks väiksemate ettevõtete puhul võib juhtuda, et Finantsinspeksioon soovib tulla kontrolli teostama ajal, mil kontrolli läbiviimise mõttes olulised töötajad viibivad kõik puhkusel, on haiguslehel, viibivad välislahetuses või ei saa muul põhjusel Finantsinspeksiooni kontrolli teostamisel abistada. Seetõttu teeb Kaubanduskoda ettepaneku sätestada kohapealse kontrolli teostamisest etteteatamise tähtajana pikem tähtaeg, kui seda on kolm tööpäeva.

7. Eelnõu 13. peatükis nähakse ette trahvid erinevate Eelnõust tulenevate nõuete rikkumise eest. Nimetatud trahvid, mis määratakse juriidilistele isikutele, jäävad vahemikku 1-3 miljonit eurot.

Kaubanduskoda juhib tähelepanu, et nimetatud trahvisummad on teiste sarnase raskusastmega rikkumiste toimepanemise eest määratavate trahvidega võrreldes väga kõrged. Näiteks näeb Eelnõu § 86 ette Finantsinspeksioonile teabe esitamata jätmise eest juriidilisele isikule kuni 1 miljoni euro suuruse trahvi. Samas krediidiasutuse seaduse § 1348 kohaselt on krediidiasutustele teabe esitamata jätmise eest ette nähtava trahvi summa kuni 32 000 eurot ehk enam kui 30 korda väiksem. Ka kõik muud krediidiasutuse seaduses ette nähtud trahvid juriidilistele isikutele jäävad vahemikku 32 000 kuni 400 000 eurot.

Kaubanduskoja jaoks ei ole sedavõrd kõrgete trahvimäärade sätestamine Eelnõus arusaadav. Seetõttu teeb Kaubanduskoda ettepaneku kaaluda Eelnõus toodud trahvisummade vähendamist.

8. Eelnõu § 98 punkti 2 kohaselt muudetakse krediidiasutuste seaduse § 88 lõiget 5 punktiga 7¹ selliselt, et Statistikaamet saab õiguse saada krediidiasutustelt teavet, mis sisaldab pangasaladust. Säte kohaldub Eelnõu kohaselt Eelnõuga samal ajal ehk üleminekuperioodi ei ole ette nähtud.

Sellise teabe edastamine Statistikaametile nõuab krediidiasutuste sõnul infotehnoloogilisi arendusi, mille valmimiseks kulub palju aega. Sellest tulenevalt teeb Kaubanduskoda ettepaneku lisada Eelnõu lõppsätete hulka säte, mille kohaselt hakkab Eelnõu § 98 punkt 2 kohalduma mitte varem kui 12 kuud peale Eelnõu jõustumist.

9. Eelnõu § 100 kohaselt muudetakse võlaõigusseadust. Muuhulgas ei tohi krediidiantjad muudatuste kohaselt nõuda tarbijalt suuremat viivist kui on ette

nähtud võlaõigusseaduse paragrahvis 94, millele lisandub viis protsenti aastas. Kui lepinguga on ette nähtud kõrgem kui seadusjärgne viivisemäär, loetakse viivise määraks lepinguga ette nähtud intressimäär. Kokkulepe, millega võimaldatakse tarbijalt nõuda maksetega viivitamisest eelkõige käsiraha või leppetrahvi, on tühine.

Kaubanduskoda toetab seda sõnastust ning ei toeta Eelnõus välja toodud alternatiivi, mille kohaselt loetakse lepinguga sätestatud seaduses sätestatud kõrgema intressimäära korral seaduses sätestatud intressimäära. Eelnõus pakutud alternatiivvariant oleks krediidiandjate huve ebaproportsionaalselt kahjustav.

10. Eelnõu § 100 punkti 5 kohaselt muudetakse võlaõigusseaduse § 416 lõiget 2 ning see sõnastatakse järgnevalt: „Krediidiandja peab tarbijale hiljemalt koos käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaja andmisega enne võla sundtäitmiseks toimingute alustamist pakkuma võimalust läbirääkimisteks, sealhulgas asjakohasel juhul kokkulepet kohtuväliselt võla mõistliku ümberkujundamise või muul kujul refinantseerimise võimaluse osas.“

Kaubanduskoda on seisukohal, et nimetatud lõikes on komale järgnev osa, mis algab sõnadega „sealhulgas asjakohasel juhul“ ebavajalik, sest Eelnõule ja selle seletuskirjale tuginedes on kokkuleppe sõlmimine kohtuväliselt võla mõistliku ümberkujundamise või muu refinantseerimise osas vabatahtlik, mitte kohustuslik, ning ka ilma seda välja toomata on pooltel see võimalus jätkuvalt olemas. Selle eraldi rõhutamine käesolevas lõikes võiks aga viia vaidlusteni selle osas, kas selline kokkulepe on pelgalt võimalus või teatud tingimustel ka kohustus. Selliste vaidluste vältimiseks teeb Kaubanduskoda ettepaneku sõnastada Eelnõu § 100 punkt 5 järgnevalt: „Krediidiandja peab tarbijale hiljemalt koos käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaja andmisega enne võla sundtäitmiseks toimingute alustamist pakkuma võimalust läbirääkimisteks“.

11. Eelnõu § 102 kohaselt jõustub Eelnõu 30. detsembril 2023. Eelnõu § 94 lõike 1 kohaselt peavad krediidiinkassod saama tegevuse jätkamiseks hiljemalt 29. juuniks 2024 Finantsinspeksioonilt vastava tegevusloa. Eelnõu § 10 lõike 1 kohaselt teeb Finantsinspeksioon otsuse tegevusloa andmise kohta hiljemalt kuus kuud pärast taotluse saabumist.

Kaubanduskoda märgib, et praegune Eelnõu sõnastus jätab krediidiinkassode jaoks väga lühikese ajavahemiku, mille jooksul nad peavad Finantsinspeksioonilt tegevusloa taotlema. Kuivõrd 30. detsembrist 29. juunini ongi umbes kuus kuud, tähendab see, et krediidiinkassod peavad oma tegevuse katkestusteta jätkamiseks tegevusloa taotlema juba Eelnõu jõustumise päeval. Kaubanduskoja hinnangul ei ole see mõistlik ning sellest tulenevalt teeb Kaubanduskoda ettepaneku sõnastada Eelnõu § 94 lõige 1 selliselt, et

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

krediidiinkassod peavad Finantsinspeksiioonilt tegevusloa saama hiljemalt 12 kuu jooksul alates Eelnõu jõustumisest.

12. Et hoida ära Eelnõuga kaasnedavad võimalikud negatiivsed mõjud, tuleks Kaubanduskoja hinnangul viia läbi ka järelhindamine Eelnõu mõjude osas. Praegu on küll Eelnõu seletuskirjas mainitud, et järelhindamine on kavas, kuid selleks, et järelhindamise läbiviimine oleks kindel, tuleks järelhindamise läbiviimine sätestada ka Eelnõus.

Loodan, et peate võimalikuks Kaubanduskoja seisukohti arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Kaspar Keerup kaspar@koda.ee 6040071